Varsinais-Suomen maakuntaohjelma- ja kumppanuustyön vuosikatsaus 2024

25.8.2025

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund

Varsinais-Suomen liitto
PL 273, 20101 Turku
kirjaamo@varsinais-suomi.fi
varsinais-suomi.fi

Sisällys

1. Tiivistelmä ... 3
2. Toimenpiteiden toteutumisesta ... 5
3. Nostoja tuloksista ... 8

Alueidenkäytön yhteistyöryhmä ... 8
Avoimen tiedon verkosto ... 8
Ennakointiakatemia ... 9
Kansainvälisten asioiden foorumi ... 9
Kulttuuritoimikunta ... 9
Kulttuuriympäristötyöryhmä ... 10
Liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä ... 10
Lounais-Suomen metsäneuvosto ... 10
Lääke- ja terveysteknologiaryhmä ... 11
Matkailufoorumi ... 11
Merialan asiantuntijaryhmä ... 12
MYR-elinkeinojaosto ... 12
MYR-ilmastovastuujaosto ... 12
MYR-järjestöjaosto ... 13
MYR-koulutusjaosto ... 13
MYR-maaseutujaosto ... 13
Ruokakehittäjien foorumi ... 14
Vesien ja merenhoidon yhteistyöryhmä ... 14
Vesistökunnostusverkosto ... 14
Organisaatioiden nostoja ... 14

4. Kumppanuusbarometri ... 17
5. Rahoitusportfoliot ... 20

1. Tiivistelmä

Varsinais-Suomen kumppanuus- ja maakuntaohjelmatyön vuosikatsaus kokoaa yhteen kumppanuusverkostojen ja sidosryhmien arvion maakuntaohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden ja maakuntastrategian tavoitteiden toteutumisesta. Vuosittainen arvio on tärkeä viesti toteuttamiskauden (2022–2025) aikana siitä, miten työ etenee ja missä mahdolliset kehittämisen paikat ovat. Toisaalta se toivottavasti toimii myös energisoivana koosteena ja osoituksena siitä, miten aktiivisesti varsinaissuomalaiset toimijat yhdessä laadittuja ja kirjattuja visioita tavoittelevat. Katsauksen kokoaa Varsinais-Suomen liitto verkostojen ja niiden yhteyshenkilöiden toimittamien tietojen perusteella.

Vuosikatsaus koostuu 1) maakuntaohjelman toimenpiteiden toteutuksen arvioinnista, 2) maakuntaohjelmatyöstä tehtyjen verkostokohtaisten tulosnostojen koosteesta, ja 3) maakuntastrategian tavoitteiden toteutumisen ja ajankohtaisuuden arvioinnista, johon sidosryhmät osallistuvat avoimen Varsinais-Suomen liiton toteuttaman kyselyn kautta.

Toimenpiteiden toteutus eteni vuonna hyvin vuonna 2024 (Taulukko 1). Yhteensä 44 toimenpiteestä verkostot arvioivat 37 toimenpiteen etenevän suunnitellusti (vuonna 2023 tähän kategoriaan arvioitiin 32 toimenpidettä). Seitsemän toimenpiteen arvioitiin tarvitsevan huomiota. Ei vielä käynnistynyt -kategoriaan ei arvioitu enää yhtään toimenpidettä. Toimenpiteiden etenemisen arviointiin osallistui 19 verkostoa ja useita verkostojen avainorganisaatioita.

Taulukko 1: Varsinais-Suomen maakuntaohjelman toimenpiteiden toteutumista vuonna 2024 on arvioitu kolmeportaisella asteikolla. Suluissa vuoden 2023 tilanne.

	Etenee	**Tarvitsee huomiota**	**Ei vielä käynnistynyt**
Yhteensä	**37**	**7**	**0**
Puhtaiden ratkaisujen, innovaatioiden ja kestävän kasvun hiilineutraali edelläkävijä	11 (11)	3 (3)	0 (0)
Jokaiselle hyvinvoinnin mahdollisuuksia tarjoava yhteisöllinen maakunta	11 (9)	1 (2)	0 (1)
Yhdessä tekemisen ja tietoon perustuvien päätösten maakunta	5 (4)	1 (0)	0 (2)
Muutoksia ennakoiva ja kasvuhakuinen digimaakunta	10 (8)	2 (3)	0 (1)

Kumppanuusbarometri on tärkeä osa maakuntastrategia- ja maakuntaohjelmatyön seurantaa Varsinais-Suomessa. Barometri selvittää varsinaissuomalaisten toimijoiden arviota Varsinais-Suomen maakuntastrategian tavoitteiden toteutumisesta ja ajantasaisuudesta.

Vuotta 2024 koskevaan kyselyyn vastasi 123 henkilöä. Vastaajista 30 % oli ollut mukana jossakin kumppanuusverkostossa ja 47 % oli osallistunut Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumin tilaisuuksiin. Kumppanuusbarometrin vastaajat pitivät maakuntastrategiaa toteuttavan kumppanuustyön selvästi useammin hyödylliseksi kuin hyödyttömäksi. Kysyttäessä kumppanuustyön hyödyllisyyttä asteikolla 0–100 kaikkien vastausten keskiarvo oli 67, ja suurin osa vastaajista antoi hyödyllisyydestä selvästi myönteisen arvion. Huomionarvoista on, että selvästi hyödyttömänä kumppanuustyötä ei pitänyt juuri kukaan vastaajista.

Parhaiten vastaajien mielestä toteutui tavoite koulutusmahdollisuuksien monipuolisuudesta ja saatavuudesta. Sen sijaan maataloustuotannossa tehtävät toimet Saaristomeren tilan parantamiseksi koettiin riittämättömiksi. Myös eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksissa ja kestävissä liikkumistavoissa nähtiin yhä paljon kehitettävää. Tavoitteiden toteutumisen osalta tulokset olivat hyvin saman suuntaisia kuin vuotta aiemmin.

Varsinais-Suomen rahoitusportfoliot ovat ensimmäistä kertaa mukana vuosikatsauksessa. Ne kuvaavat, miten maakunnassa jaettava, viranomaisten hallinnoima ja Varsinais-Suomeen kohdistuva rahoitus jakaantuu erityisesti maakuntaohjelmasta nousevien asiakokonaisuuksien välillä.

Eniten rahoitusta vuonna 2024 myönnettiin portfolioseurannan mukaan ruokaketjuun ja hyvinvointiin liittyviin hankkeisiin. Sen sijaan seuratuista rahoituslähteistä rahoitusta ohjautui vuoden aikana vain vähän meriteollisuuden ja lääke- ja terveysteknologian hankkeisiin.

2. Toimenpiteiden toteutumisesta

Maakuntaohjelman toimenpiteiden toteutus tapahtuu Varsinais-Suomessa noin 20 kumppanuusverkostossa, joissa toimii suuri määrä aktiivisia asiantuntijoita. Maakuntastrategiakokonaisuuden tultua hyväksytyksi Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston kokouksessa joulukuussa 2021, verkostot käynnistivät ohjelmaa tarkentavien toteuttamissuunnitelmien laatimisen, tunnistivat toimenpiteistä itselleen relevantit ja muotoilivat niitä edistäviä tehtäviä.

Verkostot arvioivat vuosittain toimenpiteiden etenemistä tilaa omasta näkökulmastaan. On tärkeää huomata, että arviointi on tehty kumppanuusverkostoissa ja niiden oman teeman näkökulmasta. Toteutuksen tilaa arvioidaan kolmeportaisella asteikolla:

- **etenee**: toteutus etenee verkoston näkökulmasta suunnitellusti,
- **tarvitsee huomiota**: toteutuksessa on päästy käyntiin, mutta eteenpäin pääsy edellyttää rahoitusta, resursseja, keskustelua tai laajempaa yhteistyötä,
- **ei ole käynnistynyt**: toteutus ei ole syystä tai toisesta vielä käynnistynyt.

Toimenpiteiden toteutuksen tila-arviot sisältävät väistämättä subjektiivista tulkintaa. Koska yhtä toimenpidettä toteutetaan usein useassa verkostossa, myös arviot toimenpiteen tilasta voivat vaihdella. Vuosikatsauksessa toimenpiteen yhteydessä ilmoitettu etenemisen tila onkin keskiarvo verkostojen ilmoittamista arvioista.

Toimenpiteiden toteutus eteni vuonna hyvin vuonna 2024 (Taulukko 2). Yhteensä 44 toimenpiteestä verkostot arvioivat 37 toimenpiteen etenevän suunnitellusti (vuonna 2023 tähän kategoriaan arvioitiin 32 toimenpidettä). Seitsemän toimenpiteen arvioitiin tarvitsevan huomiota. Ei vielä käynnistynyt -kategoriaan ei arvioitu enää yhtään toimenpidettä. Toimenpiteiden etenemisen arviointiin osallistui 19 verkostoa ja useita verkostojen avainorganisaatioita.

Taulukko 2: Varsinais-Suomen maakuntaohjelman toimenpiteiden toteutumista vuonna 2024 on arvioitu kolmeportaisella asteikolla.

	Etenee	Tarvitsee huomiota	Ei vielä käynnistynyt
Puhtaiden ratkaisujen, innovaatioiden ja kestävän kasvun hiilineutraali edelläkävijä			
1. Tuodaan vihreän siirtymän innovaattorit ja sijoittajat yhteen kokeilemaan uusia toimintamalleja ja -tapoja ja etsimään avauksia yhteistyölle.	X		
2. Toteutetaan pilotointi- ja demonstraatiokohteita, joilla edistetään alueen ympäristö- ja ilmastohaasteiden ratkaisujen kaupallistamista ja levittämistä.	X		
3. Vauhditetaan kiertotalous- ja vähähiilisyysratkaisuja julkisten hankintojen avulla	X		
4. Perustetaan kuntien kanssa yhteistyössä paikallisia ja alueellisia bio- ja kiertotalousekosysteemejä.		X	
5. Rakennetaan hiilineutraalia energiajärjestelmää Varsinais-Suomen ilmastotiekartan mukaisesti.	X		
6. Tehdään Varsinais-Suomesta maatalouden kestävien ratkaisujen pilotointialue: lisätään vaikuttavimpien viljelymenetelmien käyttöä ja kokeillaan ennakkoluulottomasti uusia ratkaisuja.	X		
7. Tuotetaan avoin Saaristomeren ja sen valuma-alueen seuranta- ja monitorointijärjestelmä, joka hyödyntää ravinnevaluma- ja ravinnekuormitustietoja	X		
8. Tehdään varsinaissuomalaisesta ympäristövastuullisesti tuotetusta ruoasta vahva brändi.		X	
9. Lisätään maatalouden virtojen hyödyntämistä biolaitoksissa, lannan prosessointia, sekä edistetään sekoitevelvoitteen käyttöönottoa.		X	
10. Tehdään Varsinais-Suomesta monipaikkaisuuden edelläkävijä, jossa on myös saaristossa ja maaseuduilla hyvä digitaalisten ja liikkumisen yhteyksien saatavuus	X		
11. Kehitetään maakunnan laajuinen joukkoliikennejärjestelmä, joka muodostuu seudullisista ratkaisuista ja eri liikennemuotojen solmupisteistä.	X		
12. Edistetään ja kokeillaan uusia kestäviä liikkumisen tapoja ja logistiikan ratkaisuja.	X		

13. Huolehditaan, että maakunnassa ja maakunnasta liikkuminen on sujuvaa.	X		
14. Parannetaan pyöräliikenteen yhteyksiä ja edellytyksiä koko maakunnassa	X		
Jokaiselle hyvinvoinnin mahdollisuuksia tarjoava yhteisöllinen maakunta			
15. Tunnistetaan uusia yhteistyön, rahoituksen ja viestinnän keinoja, joilla voidaan vahvistaa maakunnan toimijoiden työtä heikommassa asemassa olevien väestöryhmien ja esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	X		
16. Rakennetaan tehokasta kotouttamistoimintaa: otetaan maahanmuuttajat osaksi yhteiskunnan toimintaa ja tuetaan opiskelua ja työllistymistä.		X	
17. Rakennetaan varsinaissuomalaisen osallisuuden toimintamalleja, jotka tukevat aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä.	X		
18. Korostetaan väestön monikielisyyden vahvuuksia ja mahdollisuuksia palveluissa, matkailussa ja yritystoiminnassa.	X		
19. Toteutetaan selvitys osallistavan ja ennakoivan maakunnallisen palveluverkkosuunnittelun tarpeista ja mahdollisuuksista.	X		
20. Varmistetaan kuntien ja kolmannen sektorin yhteistyöllä, että molempien tuottamat palvelut ovat vahvasti ja tunnustetusti osana kuntien palveluvalikoimaa.	X		
21. Varmistetaan mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen.	X		
22. Vahvistetaan ja rakennetaan lisää suoria rekrytointikanavia ja työharjoittelumalleja oppilaitosten ja yritysten välille.	X		
23. Muodostetaan oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä edistäviä ekosysteemejä.	X		
24. Parannetaan kulttuurin monialaista saavutettavuutta ja tuetaan kuntien kykyä ja osaamista tuottaa, hankkia ja mahdollistaa kulttuuri- ja taidepalveluja.	X		
25. Lisätään kuntien yhteistyötä ulkoilu-, liikunta- ja retkeilypaikkojen kokonaisuuden kehittämisessä ja laaditaan kehittämisen tueksi maakunnallinen ohjelma.	X		
26. Tuetaan kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä kulttuurin, luonnon ja elinympäristön hyvinvointivaikutusten sekä terveellisten elintapojen ottamiseksi entistä vahvemmin osaksi maakunnan asukkaiden elämää	X		
Yhdessä tekemisen ja tietoon perustuvien päätösten maakunta			
27. Lisätään verkostojohtamisen osaamista ja rakennetaan Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumista maakunnan organisaatioiden aktiivisesti yhdessä tuottama verkostojen ja tavoitteellisen yhteiskehittämisen kokonaisuus.	X		
28. Otetaan käyttöön konkreettisia keinoja ja malleja aktiivisen kansalaisuuden ja keskustelun lisäämiseksi yhteistyössä muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa.	X		
29. Parannetaan palvelumuotoilulla erityisesti julkisen sektorin osaamista tuottaa saavutettavaa ja selkeäkielistä digitaalista tietoa.	X		
30. Vahvistetaan julkisen sektorin vuorovaikutusosaamista ja toteutetaan kokeiluja, jotka tukevat tekemisen demokratiaa myös kausiasukkaat huomioiden.		X	
31. Jaetaan avointa tietoa ja panostetaan sen hyödyntämiseen, parannetaan datan yhteentoimivuutta ja suositaan avoimen lähdekoodin ratkaisuja.	X		
32. Kerrotaan päätöksenteon valmistelusta ja tehtyjen päätösten perusteluista ymmärrettävästi.	X		
Muutoksia ennakoiva ja kasvuhakuinen digimaakunta			
33. Laaditaan maakunnallinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyön tiekartta, joka tuo yritykset, korkeakoulut ja julkisen sektorin yhteen.	X		
34. Rakennetaan kokeilualustoja lupaaville uusille ideoille ja innovaatioille erityisesti lääke- ja terveysteknologian, sinisen talouden ja ruokaketjujen aloilla.		X	
35. Selvitetään kuntien digitaalinen kypsyys, tuetaan yrityksiä ja kuntia digitalisaation mahdollisuuksien tunnistamisessa ja niiden digikyvykkyyksien kehittämisessä.	X		
36. Tehdään Varsinais-Suomesta maan yrittäjämyönteisin maakunta: kutsutaan yritykset kehittämistoimenpiteisiin mukaan ja tuetaan yhteistyötä yritysten, kuntien ja kehitysyhtiöiden välillä.	X		
37. Tehdään maakunnan elinkeinot ja osaaminen tutuiksi kansainvälisissä medioissa ja areenoilla.	X		
38. Luodaan kansainvälistyviä yrityksiä palveleva konsepti, jossa yhdistetään verkostoituminen, valmennus ja julkiset Team Finland -palvelut.	X		
39. Tuetaan paikkariippumattoman rekrytointikulttuurin käyttöönottoa ja poistetaan paikkariippumattoman työnteon esteitä.		X	
40. Ennakoidaan kärkitoimialojen osaamistarpeet ja kehitetään osaavan työvoiman saatavuutta.	X		
41. Luodaan olosuhteet, jotka edistävät toimijoiden kiinnittymistä alueelle ja viestitään kansallisesti ja kansainvälisesti hyvistä elämän ja yrittämisen edellytyksistä Varsinais-Suomessa: palveluista, työ- ja tutkimusympäristöstä, turvallisuudesta ja ainutlaatuisesta ympäristöstä.	X		
42. Otetaan käyttöön ja etsitään keinoja, joilla luonnon monimuotoisuutta parannetaan yritysten ja kuntien vastuullisuus- ja kestävyystavoitteiden kautta.	X		
43. Tehdään Varsinais-Suomesta kestävän matkailun edelläkävijämaakunta	X		
44. Kunnat, valtio ja maanomistajat toteuttavat yhdessä luonnon monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä ja perustavat riittävän kattavan suojelu- sekä viherrakenneverkoston.	X		

Taulukko 3: Toimenpiteiden etenemisen arviointiin osallistuneet verkostot.

	Alueidenkäytön yhteistyöryhmä	Avoimen tiedon verkosto	Ennakointiakatemia	Kansainvälisten asioiden foorumi	Kulttuurifoorumi ja kulttuuritoimikunta	Kulttuuriympäristö-työryhmä	Liikennejärjestelmä suunnitelman seurantaryhmä	Lääke- ja terveysteknologia-ryhmä	Matkailufoorumi	Merialan asiantuntijaryhmä	Lounais-Suomen metsäneuvosto	MYR-elinkeinojaosto	MYR-ilmasto-vastuujaosto	MYR-järjestöjaosto	MYR-koulutusjaosto	MYR-maaseutujaosto	Ruokakehittäjien foorumi	Vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmä	Vesistökunnostus-verkosto	Organisaatiokohtaiset arviot
1										X	X		X				X			
2											X		X			X				
3											X		X			X	X			
4											X		X			X				
5											X		X			X				
6													X			X	X	X	X	
7		X														X		X	X	
8											X					X	X			
9													X			X				
10	X						X									X				
11							X						X							
12							X				X		X							
13	X						X													
14	X												X							
15														X						
16															X					
17														X						
18																				X
19		X																		
20					X									X						
21			X		X						X									
22			X							X	X									
23			X					X			X	X								
24					X	X								X						
25	X	X																		
26	X				X	X					X			X			X			
27																	X			
28														X						
29																				X
30																				X
31		X	X					X												
32	X		X	X	X	X	X		X				X					X	X	
33		X	X					X		X		X				X	X			
34								X		X					X	X	X			
35		X															X			
36								X				X				X				
37				X				X		X	X	X			X		X			
38										X		X								
39																				X
40			X					X		X		X					X			
41				X																
42											X							X	X	
43		X			X				X		X					X				
44											X		X			X		X	X	

3. Nostoja tuloksista

Varsinais-Suomen maakuntastrategiaa 2040+ ja -ohjelmaa 2022–2025 toteutetaan ensisijaisesti maakunnallisten temaattisten kumppanuusverkostojen työn kautta. Verkostoissa toimii satoja asiantuntijoita eri puolilta maakuntaa. Varsinais-Suomen liiton yhteyshenkilöitä on mukana jokaisessa verkostossa mm. tiedonkeruun mahdollistamiseksi.

Kumppanuusverkostot ovat rikkaita asiantuntijuudeltaan ja toiminnaltaan: osa niistä on lakisääteisiä ja virallisesti nimitettyjä ja osa vapaamuotoisesti muotoutuneita ryhmittymiä ja tiedonvälityksen kanavia. Niistä jokainen vahvistaa kuitenkin omalla tavallaan Varsinais-Suomen yhteistyön – kumppanuuden – kenttää ja on tunnistanut itselleen merkittävät ja vaikuttavat tavat toteuttaa maakuntastrategian ja -ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä.

Tässä luvussa esitellään joitain kumppanuusverkostojen ilmoittamia nostoja toimenpiteisiin liittyvistä tuloksista Varsinais-Suomesta vuodelta 2024. Nostot on pyydetty tekemään tiiviisti, ja jokaisen verkoston osalta kerrotaan yhteyshenkilö, jolta saa tarvittaessa lisätietoa. Verkostot esitellään aakkosjärjestyksessä.

Tulosnostojen listaus ei ole tyhjentävä esitys siitä, mitä maakunnassa on kunkin teeman parissa tehty. Verkostojen laatimiin tarkempiin maakuntaohjelman toimenpiteiden toteumatietoihin voi tutustua toteuttamissuunnitelman visualisoinnin avulla verkko-osoitteessa: www.varsinais-suomi.fi/maakuntaohjelma.

Kaikkia verkostoja työllisti vuoden aikana myös Varsinais-Suomen maakuntastrategian 2040+ päivitys, ja ne osallistuivat mm. tilannekuvan muodostamiseen täydentämällä tietoa SWOT- ja ajuritaulukoihin.

Alueidenkäytön yhteistyöryhmä

- Vaihemaakuntakaava käynnistyi. Maakuntavaltuusto päätti Vesien ja voimien maakuntakaavan laatimisesta kesällä 2024. Kaava kattaa koko Varsinais-Suomen maakunnan, kaikki 27 kuntaa.
- Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus saatiin vaiherikkaan neuvottelun tuloksena maaliin. Liikenneinfrainvestointien lisäksi MAL-sopimuksessa muun muassa sovittiin alueen rakennemallin päivittämisestä kaupunkiseutusuunnitelmaksi. Päivitystyö käynnistyy vuonna 2025. Suunnitelma kattaa 13 kuntaa.

Lisätietoja: suunnittelujohtaja Heidi Saaristo-Levin, Varsinais-Suomen liitto: heidi.saaristo-levin@varsinais-suomi.fi.

Avoimen tiedon verkosto

- Digiretki-hanke sai myönteisen rahoituspäätöksen (EAKR-rahoitus) ja Virma-datan jatkokehittäminen turvattiin.
- Location Innovation Hub -aluetoiminta jatkui aktiivisena Turun seudulla.
- Maankuntakaavan tietomallityö ja avoimen lähdekoodin kaavoitustyökalun toteutus eteni suunnitellusti osana Maakuntakaavan kumppanitestaus -hanketta (ympäristöministeriön rahoitus).

Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, Varsinais-Suomen liitto, antti.vasanen@varsinais-suomi.fi.

Ennakointiakatemia

- Vihreän siirtymän ja kiertotalouden sekä tekoälyosaamisen tiekartat 2035+ valmistuivat. Tiekartat valmisteltiin useissa yhteisissä tilaisuuksissa ja työpajoissa, ja materiaalit löytyvät Ennakointiakatemian verkkosivuilta.
- Järjestettiin kaksi laajaa ennakointifoorumitilaisuutta. Tilaisuuksien teemat olivat ”Vihreä siirtymä, nuorten hyvinvointi ja tekoäly” sekä ”Tekoäly ennakoinnin tukena”.
- Yhteistyö jatkuvan oppimisen ekosysteemityön (JOE-hanke) kanssa oli jatkuvaa.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Esa Högblom, Varsinais-Suomen liitto, esa.hogblom@varsinais-suomi.fi.

Kansainvälisten asioiden foorumi

- Kuntien EU-rahoitusverkoston toiminta vakiintui ja verkosto kokoontui säännöllisesti kuukausittain. Keskeistä oli Turun ja Varsinais-Suomen EU-toimiston, Varsinais-Suomen liiton ja Valonian tiivis yhteistyö tiedonkulun parantamiseksi ja kuntien tukemiseksi EU-kentällä.
- Kuntien EU-rahoitusverkoston jäsenille välitettiin kutsu myös Turun kansainvälisten toimijoiden kokouksiin. Tilaisuuteen tarttuivat ensimmäisinä Naantali, Salo ja Kaarina.
- Verkostossa käydyn keskustelun pohjalta käynnistyi Turun ammattikorkeakoulun hanke ”Kuntien kansainvälisen TKI-osaamisen kasvattaminen Varsinais-Suomessa” (AKKE-rahoitus).
- Varsinais-Suomen liitto osallistui yhdessä muiden CPMR:n Itämerikomission alueiden kanssa lausuntoon EU:n Itämeristrategian toimintasuunnitelman päivitykseen liittyen.
- EU:n Baltic Sea Strategy Pointin jatko Turussa varmistui. Yhteyspistettä koordinoivat Centrum Balticum -säätiö ja Hampurin kaupunki.

Lisätietoja: kansainvälisten asioiden päällikkö Sonja Palhus, Varsinais-Suomen liitto, sonja.palhus@varsinais-suomi.fi.

Kulttuuritoimikunta

- Kulttuurisektori on verkottunut tehokkaasti – hyviä toimintatapoja ja kuulumisia jaettiin tiuhaan.
- Kulttuurisektori ja Manner-Suomen maakuntien liitot kerättiin tehokkaasti yhteen ottamaan kantaa Kulttuuripoliittisen selonteon valmisteluun, mikä kohotti tahtotilaa myös omissa riveissä.
- Lukuisat hyvät toimintamallit juurtuivat perustekemiseen esimerkiksi Turussa, missä kulttuurin kärkihankkeen myötä muun muassa taiteen välitilamalli sekä Kulttuurin kutsuvieras -toiminta perhetyön kanssa jatkuvat myös hankkeen päätyttyä. Malleilla on hyvä potentiaali levitä myös pienempien kuntien käyttöön.
- Kulttuuripankki -hanke käynnistyi. Hankkeen tavoitteena on parantaa taiteen ja kulttuurintekijöiden työllistymismahdollisuuksia, näkyvyyttä sekä kulttuuripalveluiden saatavuutta. Kulttuuripankki toimii verkostoitumisalustana, jossa kulttuuritoimijat voivat esitellä tarjontaa ja tilaajat – kuten kunnat, yritykset ja yhteisöt – voivat etsiä tarpeisiinsa kulttuuripalveluja.

Lisätietoja: suunnittelija Erika Mäkeläinen, Varsinais-Suomen liitto, erika.makelainen@varsinais-suomi.fi.

Kulttuuriympäristötyöryhmä

- Pohjoismainen puukaupunkikonferenssi järjestettiin 5.-6.9.2024 ja sen ohessa ekskursio 7.9.2024. Teemana oli ”Pihapiiri ja kaupunkitila”, järjestäjinä Pohjoismaisten puukaupunkien verkosto, Suomen historiallisten kaupunkien yhdistys, Bryggman-instituutti ja Turun kaupunki.
- Paimionjokilaakson maisemahanke. Maisemanhoitosuunnitelman valmistuttua on mahdollista hakea alueelle maisemanhoitoalueen statusta. Maisemanhoitoalue olisi Varsinais-Suomen ensimmäinen.
- Aloitettiin maakunnallisen rakennusinventoinnin päivityksen valmistelu liittyen maakuntakaavan päivitykseen.

Lisätietoja: tutkija Sara Tamsaari, Turun kaupunginmuseo, sara.tamsaari@turku.fi.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä

- Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion välinen MAL-sopimus päivitettiin, ja sen myötä sovittiin rahoitus maakunnan liikenneyhteyksien kannalta tärkeille hankkeille E18 Turun kehätie Raisiossa ja mt 180 Kurkela–Kuusisto osuus Kaarinassa. Noin 350 miljoonan euron rahoituksesta osa on valtion liikenteen kehittämisrahoitusta ja osa MAL-rahoitusta. Päivitetyssä MAL-sopimuksessa on mukana myös muun muassa Turun satamaraide ja Kupittaan joukkoliikennekansi sekä joukko muita liikennetoimenpiteitä.
- Varsinais-Suomen alueellinen junaliikenne nytkähti askeleen eteenpäin. Maakunnan radanvarsikunnat ovat sitoutuneet alueellisen junaliikenteen mahdollisuuksien selvittämiseen ja palkkasivat seuraavaksi kahdeksi vuodeksi yhteisen erityisasiantuntijan kokoamaan tulevassa päätöksenteossa tarvittavat tiedot sekä edistämään vuoropuhelua eri toimijoiden välillä. Bussiliikenteen osalta Föli-alue laajeni Paimioon ja yhteinen liikenne käynnistyi heinäkuussa.
- Saariston saavutettavuutta parannettiin muun muassa Nauvo–Korppoon ja Vartsalan lauttapaikkojen alusmuutoksilla, joiden myötä Vartsalan reitin kapasiteetti ja Nauvo–Korppoo-reitin vuorotiheys ja välityskyky paranivat merkittävästi. Sähköaluksiin siirtyminen, esimerkiksi Vartsalassa, vähensi osaltaan liikennöinnin päästöjä. Kilpailutuksissa on siirrytty pidempiin liikennöintisopimuksiin, mikä mahdollistaa investoinnit aiempaa paremmin. Myös Saariston rengastien ja Pienen rengastien varrella olevien yhteysalusten liikennöintikautta pidennettiin vuonna 2024 matkailun tukemiseksi.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Salla Murmann, Varsinais-Suomen liitto, salla.murmann@varsinais-suomi.fi.

Lounais-Suomen metsäneuvosto

- Ilmastokestävyyttä Lounais-Suomen metsiin -hanke käynnistyi (maaseuturahoitus). Hanke toteuttaa Lounais-Suomen metsäohjelman vuosille 2024–2025 valituista yhdeksästä kärkihankkeesta kaikkiaan neljää. Muuttuvassa ilmastossa on tärkeää viestiä metsäalan ammattilaisille ja metsänomistajille varautumisesta ja sopeutumisesta tulevaan. Hankkeen yhtenä tavoitteena on myös edistää talousmetsien luonnonhoitoa ja monimuotoisuutta.
- Metsäaiheiset SuomiAreena-paneelikeskustelut Porissa kesällä 2024 houkuttelivat keskustelemaan aiheista ”Metsät muuttuvassa ilmastossa” ja ”Tulevaisuus on metsässä”. Keskusteluilla saatiin runsaasti näkyvyyttä niissä esille nostetuille teemoille ja tavoitettiin myös suurta yleisöä.

- Metsäalalle! -tietopaketti julkaistiin. Työvoiman saaminen metsäalalle herätti viime vuonna runsaasti keskustelua Lounais-Suomen metsäneuvostossa. Tietopaketti on suunnattu yläkoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajille ja opettajille. Sen tavoite on helpottaa ajantasaisen tiedon jakamista metsäalan opiskelu- ja työmahdollisuuksista oppilaille ja antaa nuorille mahdollisuus tutustua metsäalaan myös itsenäisesti.

Lisätietoja: elinkeinopäällikkö Minna Rautalin, Suomen metsäkeskus, minna.rautalin@metsakeskus.fi.

Lääke- ja terveysteknologiaryhmä

- Delsitech Oy teki merkittävän lisenssisopimuksen kansainvälisen lääketeollisuuden yrityksen kanssa. Sopimus tarkoittaa satojen miljoonien dollarien rahoitusta ja rojalteja. DelSiTech on Turun yliopiston spin-off -yritys, ja todellinen pioneeri lääkeformulaatiossa ja lääkeannostelussa kaupallisessa mielessä.
- Uudistettu Euro-BioImaging Finland valittiin Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle 2025–2028. Euro-BioImaging Finland kokoaa yhteen Suomen parhaat sekä biologiset että lääketieteelliset kuvantamisyksiköt seitsemästä yliopistosta ja kolmesta yliopistosairaalasta, suurempana ja tiiviimpänä kokonaisuutena kuin koskaan aiemmin. Euro-BioImaging Finlandia johdetaan Turusta käsin. Tiekartalle valinnan myötä Euro-BioImaging Finland sai myös ennätyssuuren n. 28 M€ rahoituksen Suomen Akatemialta, mistä reilut 10 M€ Turkuun.
- Euro-BioImaging Finland valittiin myös suomalaiseksi tutkimusinfrastruktuurien majakaksi. Majakat ovat edelläkävijöitä ja suunnannäyttäjiä, joilla on laaja yhteiskunnallinen vaikutus. Näitä majakoita on vain 6 kpl ja Euro-BioImaging Finland on ainoa Turusta johdettu majakka.
- Turkuun sijoittuva Lääkekehityskeskus aloitti virallisesti toimintansa vuoden 2024 alussa.

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Salla-Maria Lauttamäki, salla-maria.lauttamaki@varsinais-suomi.fi.

Matkailufoorumi

- Matkailuparlamentti järjestettiin Naantalissa 14.2. aiheena tekoäly ja digitaalisuus. Lisäksi järjestettiin kokoavia hankewebinaareja.
- Varsinais-Suomen matkailutiekartta päivitettiin syksyllä 2024.
- Saaristo -aluebrändi lanseerattiin ja www.saaristo.fi -verkkosivusto sekä kansainvälinen verkkokauppa avattiin. Lisäksi käynnistyi Shape up by Saaristo -kansainvälistymisen valmennusohjelma yrityksille.
- Salossa ja Vakka-Suomessa kehitettiin matkailutoimintaa aktiivisesti. Salossa tehtiin myös matkailun tulo- ja työllisyysselvityksiä ja tuettiin matkailuyritysten kasvua ja kehittymistä. Matkailun kehittämistyö käynnistyi myös Loimaan seudulla.
- Visit Turku Archipelago saavutti Sustainable Travel Finland-aluemerkin (Visit Finland) ja Ekokompassi-sertifikaatin (Suomen luonnonsuojeluliitto).
- SAS käynnisti suoran Turku-Kööpenhamina-lentoyhteyden.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Esa Högblom, Varsinais-Suomen liitto, esa.hogblom@varsinais-suomi.fi.

Merialan asiantuntijaryhmä

- Virtual Sea Trial -hanke (osa Meyerin NECOLEAP Veturi-ohjelmaa) käynnistyi vuoden alussa. Hankkeessa luodaan erittäin merkittävää toimintamallin muutosta Meyerin laivanrakennusprosessiin. Mukana ovat kaikki Turun korkeakoulut.
- Novia liittyi viimeisenä turkulaisena korkeakouluna osaksi EU Waterborne Technology Platformia. Verkostossa on mukana kaikki keskeisimmät meriteollisuuden toimijat EU:n alueelta, ja nyt se voi ajaa hyvinkin laajasti Varsinais-Suomen meriteollisuuden sekä turkulaisten korkeakoulujen asiaa.
- Meriteollisuus ry päivitti strategisen tutkimusagendansa keväällä. Mukaan työhön oli kutsuttu edustajia sekä korkeakouluista että alan yrityksistä. Mukana työryhmissä oli edustajia pääasiassa vain turkulaisista korkeakouluista + VTT:ltä. Turun näkökulma tulee esille vahvasti strategiasta.
- Royal Caribbean Cruises -varustamo teki Meyer Turun kanssa sopimuksen neljännestä Icon-luokan risteilyaluksesta, joka luovutetaan tilaajalle vuonna 2027. Sopimus sisältää optiot kahdesta samankokoisen laivan rakentamisesta.

Lisätietoja: elinkeinopäällikkö Petteri Partanen, Varsinais-Suomen liitto, petteri.partanen@varsinais-suomi.fi.

MYR-elinkeinojaosto

- Kartoitus valmistui Varsinais-Suomen Mittelstand-yrityksistä, eli keskisuurista yrityksistä, jotka ovat nousseet tai nousemassa 50–499 työntekijän kokoluokkaan. Kartoitus oli osa valtioneuvoston kasvuyrittäjyysohjelmaa.
- Pidettiin yllä länsiratahankkeen tilannekuvaa.
- Toteutettiin ja seurattiin Varsinais-Suomen TKI-tiekartan tavoitteita.

Lisätietoja: elinkeinopäällikkö Petteri Partanen, Varsinais-Suomen liitto, petteri.partanen@varsinais-suomi.fi.

MYR-ilmastovastuujaosto

- Kaukolämpö puhdistui edelleen: Turku Energian myymästä kaukolämmöstä tuotettiin 89,4 % uusiutuvilla energianlähteillä, hukkalämmöllä ja sähkökattilalla. Vakka-Suomen Voiman lämmöntuotannon uusiutuvien sekä hukkalämpöjen osuus vuonna 2024 oli 97,07 %. Laitilan lämmön ei fossiilisten osuus 99,32 %.
- Kunnat tekivät aktiivista ilmastotyötä: kolme uutta kuntaa hyväksyi ilmastosuunnitelman ja kahdeksan kuntaa käynnisti ilmastosuunnitelman valmistelun. Ei vaan suunnitelmia, vaan konkreettisia tekoja: esimerkiksi Raision kaupungilla 96 toteutettua toimenpidettä ja Turun kaupungin ilmastobudjetoinnissa 1,3 miljardin investoinnit, joissa EU:n taksonomian mukaiset kriteerit.
- Maataloudessa tehtiin ilmastotekoja: esimerkiksi nurmipeite on kasvanut ja talvipeitteisyys lisääntynyt merkittävästi, ja suojavyöhykkeiden ala lähes kaksinkertaistunut vuosina 2023–2024.
- Liikenteen biokaasun osalta tapahtui edistymistä: kaasun jakeluverkostoa laajennettiin, myös biokaasua oli enemmän tarjolla. Kaasuautojen ensirekisteröinnit lisääntyivät.
- Keskustelu hiilinieluista kävi aktiivisena: saatiin uutta tietoa ja työkaluja liittyen hiilinieluihin, niiden arviointiin ja lisäämiseen.

Lisätietoja: toimialapäällikkö Riikka Leskinen, Valonia, riikka.leskinen@valonia.fi.

MYR-järjestöjaosto

- Vuoden 2024 aikana varsinaissuomalaisen järjestökentän tulevaisuus- ja varautumiskeskustelu syveni onnistuneesti. Tätä tukivat esimerkiksi järjestöjaoston paikalliset tulevaisuusillat, Varsinais-Suomen liitossa järjestetyt Tulevaisuusmaanantai-tapahtumat sekä vuoden 2024 ja jo vuoden 2023 Järjestöfoorumeissakin pidetyt varautumista käsittelevät puheenvuorot. Lisääntyneen keskustelun seurauksena tulossa on esimerkiksi Leader-ryhmien yhteinen varautumishanke ja Varsinais-Suomen kylien varautumishanke.
- Järjestökenttä oli aktiivinen vaikuttaja: sosiaali- ja terveysalan järjestöt toimivat monin tavoin hyvinvointialueen kumppaneina, ja järjestökenttä yleisesti otti aktiivisesti kantaa julkisuudessa. Järjestöjaoston tiedossa on esimerkiksi Aamuset-lehdessä 23.4.2025 julkaistu kannanotto sotejärjestöjen rahoitusleikkauksista sekä elokuussa 2024 useissa paikallislehdissä julkaistu kirjoitus yhdistyksistä ja järjestöistä kestävän kehityksen edistäjinä.
- Maakunnan järjestöt tekivät merkittävää työtä kansalaisten tietoisuuden lisäämiseksi toimenpiteistä Saaristomeren tilan parantamiseksi ja vesistöjen roskaantumisen vähentämiseksi mm. Turun päivänä Aurajoessa järjestetyn Posankka Racen, Siisti Biitsi -siivoustalkoiden sekä hulevesiin kohdistuvan Mahanpuruja Muovista -kampanjan kautta.

Lisätietoja: jaoston sihteeri, projektikoordinaattori Henna Salminen, Varsinais-Suomen liitto, henna.salminen@varsinais-suomi.fi

MYR-koulutusjaosto

- Turun vetovoima sekä yliopiston tunnettuus oli vahvaa: Turun yliopisto keräsi eniten hakijoita korkeakoulujen kevään toisessa yhteishaussa. Hakijoita yliopiston suomenkielisiin tutkinto-ohjelmiin oli yhteensä 31 824, mikä on samalla kaikkien aikojen suurin määrä hakijoita Turun yliopistoon.
- Kaksi elinkeinoelämän toivomaa uutta koulutusohjelmaa käynnistyi: teknillisen yliopiston tuotantotalouden koulutusohjelma ja Turun amk:n rakennusarkkitehti -koulutusohjelma.
- TKI-hankkeet (rahoitus ja toiminta) kasvoivat korkeakoulusektorilla.
- Jatkuvan oppimisen alueellinen ekosysteemi -hanke käynnistyi (ESR-rahoitus). Hankkeen aikana vahvistetaan työikäisen väestön, myös maahanmuuttajaväestön, osaamisen kehittämistä ja työn tuottavuutta.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Esa Högblom, Varsinais-Suomen liitto, esa.hogblom@varsinais-suomi.fi.

MYR-maaseutujaosto

- Maaseutujaosto seurasi ja vaikutti aktiivisesti CAP27 alueellisen ohjelman toteuttamiseen tuoden esille Varsinais-Suomen maaseudun keskeisiä kehittämiskohteita sekä heikkoja signaaleja omien verkostojensa kautta. Varsinais-Suomen maaseudulle tärkeiksi kehittämisen teemoiksi on nostettu esille muun muassa alueellinen huoltovarmuus ja varautuminen, maatalouden kannattavuus ja kilpailukyky, luomutuotanto, maaseudun infran parantaminen ml. tiestö, sillat, tietoliikenne- ja sähköyhteydet, yhdistysten ja elinkeinoelämän yhteistyö sekä tulevaisuuden osaajien saaminen keskeisille maaseututoimialoille. Maaseutujaostossa esiin nostettuihin teemoihin on lähtenyt liikkeelle useita käytännönläheisiä kehittämishankkeita sekä esimerkiksi laajakaistainvestointeja.

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Johanna Mattila, Varsinais-Suomen ELY-keskus, johanna.mattila@ely-keskus.fi

Ruokakehittäjien foorumi

- Varsinais-Suomi sai Euroopan Unionin Regional Innovation Valley (RIV) -merkin ruokateemaisesta kehittämistyöstä. Merkin kannustamana Varsinais-Suomi haki yhdessä Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa komission tutkimuskeskuksen järjestämään koulutukseen ruokakehittämisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen teemoilla.

Lisätietoja: erikoistutkija Ella Koivuniemi, Turun yliopisto, elmkoi@utu.fi.

Vesien ja merenhoidon yhteistyöryhmä

- Vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmä oli keskeinen sidosryhmä kahdessa hyvin laajassa ja keskeisessä kuulemiskierroksessa vuoden 2024 kevätkaudella. Yhteistyöryhmän jäsenet ottivat kantaa merenhoidon kuulemisessa Suomen meriympäristön tila-arvioon, hyvän tilan määrittelyyn ja ympäristötavoitteisiin. Lisäksi jäsenet ottivat kantaa osana vesien- ja merenhoidon suunnitelmien laadintaa vesienhoidon työohjelmasta, aikataulusta ja siihen liittyvistä keskeisistä kysymyksistä.

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Timo Juvonen, Varsinais-Suomen liitto, timo.juvonen@varsinais-suomi.fi.

Vesistökunnostusverkosto

- Hankeaktiivisuus kasvoi maakunnan tasolla. Hanketoiminta jatkoi muuttumista vesienhoidon kannalta vaikuttavampaan suuntaan, eli niitto- ja ruoppauspainotteisuudesta valuma-alueilla tapahtuvaan toimintaan. Myös kuntien ja pienten toimijoiden ymmärrys valuma-aluelähtöisen työn merkityksestä kasvoi.
- Järjestettiin useita onnistuneita tilaisuuksia, kuten Kunnostajien webinaarisarja, Maa- ja metsätalouden vesiensuojeluhankkeiden tapaaminen, sekä Kuntien vesiensuojelu -webinaarisarja.

Lisätietoja: vesi- ja luontoasiantuntija Jarkko Leka, Valonia, jarkko.leka@valonia.fi.

Organisaatioiden nostoja

Koska maakuntaohjelman 2022–2025 toimenpiteet 18, 29, 30 ja 39 (ks. alla) toteutuvat pääasiassa organisaatioiden sisäisessä työssä, niistä pyydettiin verkostojen lisäksi erikseen tietoa verkostojen jäseniltä. Näiden toimenpiteiden toteutuksen eteneminen on arvioitu saatujen vastausten perusteella.

Arviointiin osallistui asiantuntijoita seuraavista organisaatioista: Business Turku, Finnvera, Novia, Novida, ProAgria Länsi-Suomi, Raseko, Turun AKK, Turun AMK, Turun kauppakamari, Turun kaupunki, Turun museokeskus, Turun yliopisto, Uudenkaupungin kaupunki, Varha, Varsin Hyvä ry, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen Kylät ry, Varsinais-Suomen liitto ja Yrityssalo. Monesta organisaatioista vastauksia saatiin usealta asiantuntijalta.

Seuraavia nostoja tehtiin:

18. Korostetaan väestön monikielisyyden vahvuuksia ja mahdollisuuksia palveluissa, matkailussa ja yritystoiminnassa.

> Monikielinen (suomi, ruotsi, englanti) viestintä verkkosivuilla, uutiskirjeissä ja palveluissa raportoitiin osaksi organisaatioiden perustoimintaa; julkisilla toimijoilla jo lakisääteinen kaksikielisyyskin velvoittaa tähän. Erityisesti kuitenkin raportoitiin panostettavan englanninkieliseen viestintään.

Työyhteisöissä panostetaan joustavaan monikielisyyteen. Tilanteiden jouhevoittamiseksi on laadittu oppaita ja yhteisöetikettejä. Vastaajaorganisaatioissa arvostetaan yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta ja toivotaan rekrytoinneissa hakijoiksi eritaustaisia henkilöitä, kuten eri kieli-, kulttuuri ja vähemmistöryhmiin kuuluvia. Yhdestä organisaatiosta raportoitiin myös kielipoliittisesta päätöksestä, jonka mukaan työpaikan työkieli on englanti. Tämän arvioitiin lisänneen osaamistasoa merkittävästi. Kaksikielisyys (suomi-ruotsi) on monessa varsinaissuomalaisessa organisaatiossa jo osa toimintaa.

Oppilaitoksissa englanninkielisiä tutkintokoulutuksia tarjotaan enenevissä määrin. Opiskelua tukevat prosessit ovat siksi myös usein monikielisiä. Muun kuin suomenkielisille tarjotaan silti aktiivisesti suomen kielen oppimisen mahdollisuuksia. Usein kieli- ja kulttuuritietoisuus on osa opetussuunnitelmaa.

Vuoden 2024 aikana vastaajaorganisaatioissa oli käynnissä useita hankkeita, joissa edistettiin erityisesti kansainvälistaustaisten henkilöiden työllistymistä ja yrittäjyyttä maakunnassa. Esimerkkinä mainittiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Turun kaupungin Purje-hanke, jonka avulla pyritään parantamaan pk-yritysten valmiuksia kansainväliseen rekrytointiin, välittämään yhä laajemmin tietoa kv-rekrytointia tukevista ja kehittävistä alueen palveluista, ja samalla lisäämään ymmärrystä kv-rekrytoinnin merkityksestä niin Varsinais-Suomen (ja koko Suomen) kilpailukyvylle kuin väestön hyvinvoinnillekin.

Jatkossakin huomiota tulisi kiinnittää henkilöstöjen kielitietoiseen ja kulttuurisensitiiviseen osaamiseen. Myös tulisi harkita, onko jokaiseen työpaikkaan välttämätöntä edellyttää suomen kielen taitoa.

29. Parannetaan palvelumuotoilulla erityisesti julkisen sektorin osaamista tuottaa saavutettavaa ja selkeäkielistä digitaalista tietoa.

Viestintämateriaaleja, verkkosivuja ja erilaisia sovelluksia, sekä intra-ratkaisuja on kehitetty ja kehitetään jatkuvasti vastaajaorganisaatioissa saavutettavuuden ja selkeäkielisyyden toteutumiseksi. Osa raportoi tekevänsä myös selkokielisiä materiaaleja. Asiaan panostetaan paljon, esimerkiksi hyvinvointialue on koonnut monipuolista palveluvalikoimaa laajassa yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa. Myös oppilaitoksissa tarjotaan tarvittaessa käyttäjille yksilöllistä tukea ja järjestelyjä. Kanavia ja palveluja testataan eri käyttäjäryhmillä. Saavutettavuus ja käytettävyys huomioidaan myös hankintaperusteena.

Palvelumuotoilu on käytössä osassa organisaatioista jatkuvasti, ja siihen myös koulutetaan. Palvelumuotoilun lähestymistapa on näkynyt läpileikkaavana kehittämisperustana esimerkiksi matkailuhankkeissa. Oleellista on ollut myös palvelumuotoilun yhteiskehittämisen periaate esim. julkisen sektorin matkailun, liikenteen sekä yksityisen sektorin edustajien kesken.

Saavutettavuutta on parannettu myös esimerkiksi museoiden ääniopastuksissa. Monissa organisaatioissa asiakaspalveluun on kehitetty digitaalisia ratkaisuja ajanvarauksen helpottamiseksi. Laajeneva kielivalikoima ja tekoälyn vähittäinen hyödyntäminen näissä palveluissa tukee tiedonjakoa.

Vaikka työtä tehdään jatkuvasti, saavutettavuuden systemaattinen arviointi voisi monessa organisaatiossa kuitenkin hyötyä lisäresursseista ja yhteistyöstä julkisen sektorin kesken.

30. Vahvistetaan julkisen sektorin vuorovaikutusosaamista ja toteutetaan kokeiluja, jotka tukevat tekemisen demokratiaa myös kausiasukkaat huomioiden.

Monessa arviointiin osallistuneessa organisaatiossa halutaan kohdata asiakkaat ja sidosryhmät myös kasvokkain ja lisätä keskustelua. Tätä varten on laadittu osallisuussuunnitelmia ja perustettu erilaisia neuvottelukuntia ja yhteistyöryhmiä. Henkilöstöä on koulutettu erilaisia

asiakaspalvelutilanteita varten. Oppilaitokset ovat osallistaneet opiskelijoita ja henkilökuntaansa aktiivisesti oman toimintansa kehittämiseen.

Kunnissa tapahtuva yhdistysyhteistyö, neuvottelukunnat ja foorumit, osallistava budjetointi, osallisuuskoordinaattorit sekä hankkeiden toimenpiteet (esimerkiksi We Make Transition! -hanke) ovat vieneet tekemisen demokratiaa, julkisen sektorin vuorovaikutusosaamista ja osallistumisen arkipäiväisyyttä eteenpäin. Tekemisen demokratia on olennainen osa esimerkiksi paikallista kylä- ja Leader-toimintaa.

Systemaattinen osaaminen osallisuusprosesseista, aito yhteiskehittäjyys, riittävät resurssit vuorovaikutteisen hallinnon järjestämiseen, vähemmän osallistuvien ihmisryhmien osallistumisen tukeminen sekä kansalaispätevyyden vahvistaminen vaativat kuitenkin jatkossakin työtä.

Arviointiin osallistuneet organisaatiot eivät raportoineet kausiasukkaiden osallistamisesta. Yleisesti avoimen viestinnän arveltiin kuitenkin tavoittavan myös kausiasukkaat.

39. Tuetaan paikkariippumattoman rekrytointikulttuurin käyttöönottoa ja poistetaan paikkariippumattoman työnteon esteitä.

Täysin paikkariippumatonta rekrytointia ei raportoitu. Sen sijaan anonyymi rekrytointi on joissain organisaatioissa käytössä, ja monet pyrkivät edistämään erilaisista taustoista tulevien henkilöiden rekrytointeja.

Useat organisaatiot raportoivat kuitenkin, että ne tukevat laajasti joustavia työnteon malleja ja että käytössä on hybridityömalleja, jotka mahdollistavat työntekijöille monipaikkaisen työskentelyn ja paikkariippumattoman etätyön. Monen organisaation työntekijät saattavat asua muualla kuin Varsinais-Suomessa. Osassa organisaatioista myös toisesta EU-maasta käsin tehtävä etätyö on tietyin edellytyksin sallittua. Etätyökäytäntöjä on kirjattu hybridityön ohjeisiin.

Paikkariippumatonta työntekoa tukee myös se, että esimerkiksi erilaisia neuvontapalveluja tarjotaan monikanavaisesti, eikä aina tarvitse olla kasvotusten asiakkaan kanssa. Työnteon moninaisuutta tukevat myös esimerkiksi liikkuvat palvelut sote-alalla.

4. Kumppanuusbarometri

Kumppanuusbarometri on osa maakuntastrategian seurantaa Varsinais-Suomessa. Barometri selvittää varsinaissuomalaisten toimijoiden arviota Varsinais-Suomen maakuntastrategian tavoitteiden toteutumisesta. Kysely lähetetään Varsinais-Suomen liiton sidosryhmille, mutta sitä välitetään myös avoimesti liiton viestintäkanavissa.

Kumppanuusbarometri on toteutettu Varsinais-Suomessa vuodesta 2014 saakka. Aikaisempina ohjelmakausina barometri on antanut varsin positiivista palautetta kumppanuustyön onnistumisesta, ja kaudella 2018–2021 yli 80 % vastaajista piti maakuntastrategian ytimessä olevaa kumppanuusajattelua onnistuneena. Kysely uudistettiin kokonaan maakuntaohjelmakaudelle 2022–2025, joten suora vertailtavuus aikaisempiin tuloksiin ei ole enää mahdollista.

Uusittu kumppanuusbarometri koostuu vastaajan taustaa selvittävistä kysymyksistä sekä 16 maakuntastrategiasta johdetusta väitteestä. Väitteiden osalta vastaajat arvioivat, kuinka hyvin väitteet vastaushetkellä toteutuvat maakunnan kehittämiseen liittyvässä yhteistyössä, ja kuinka tärkeänä he pitävät väitteen asiaa maakunnan hyvän tulevaisuuden kannalta. Tulokset antavat tärkeää tietoa muun muassa kumppanuustyön vaikutuksista ja siitä, miten relevantteja maakuntastrategiaan kirjatut tavoitteet ovat.

Maakuntaohjelman tavoitteiden toteutumista vuonna 2024 arvioinut kumppanuusbarometri toteutettiin helmikuussa 2025. Kyselyyn vastasi 123 henkilöä. Lähes puolet vastaajista työskenteli kunnissa tai kuntayhtymissä (41 %). Seuraavaksi eniten vastaajia oli järjestöistä ja yhdistyksistä (21 %) sekä yrityksistä (14 %). Vastaajista 30 % oli mukana jossakin kumppanuusverkostossa ja 47 % oli osallistunut Kumppanuusfoorumin tilaisuuksiin.

Kumppanuusbarometrin vastaajat pitivät maakuntastrategiaa toteuttavan kumppanuustyön selvästi useammin hyödylliseksi kuin hyödyttömäksi. Kysyttäessä kumppanuustyön hyödyllisyyttä asteikolla 0–100 kaikkien vastausten keskiarvo oli 67, ja suurin osa vastaajista antoi hyödyllisyydestä selvästi myönteisen arvion. Huomionarvoista on, että selvästi hyödyttömänä kumppanuustyötä ei pitänyt juuri kukaan vastaajista.

Miten hyödylliseksi koet maakuntastrategiaa toteuttavan kumppanuustyön? (0=täysin hyödytön, 100=erittäin hyödyllinen)

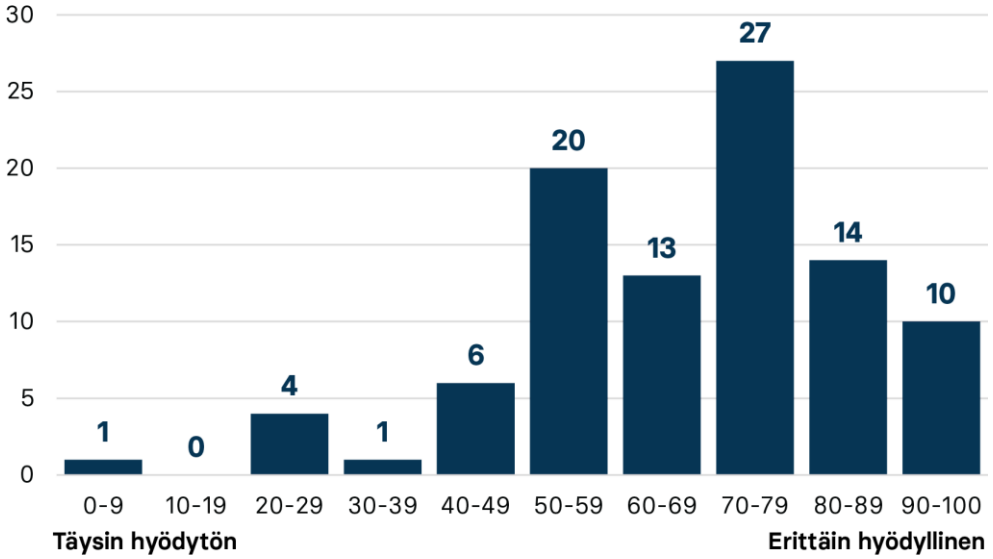

Maakuntastrategian tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin tavoitteista johdetun väittämän avulla. Parhaiten vastaajien mielestä toteutui tavoite koulutusmahdollisuuksien monipuolisuudesta ja saatavuudesta. Vastaajien mielestä myös kulttuuri- ja liikuntapalvelujen monipuolisuutta, huipputuotteiden ja -palvelujen valmistusta sekä ympäristöystävällistä liiketoimintaa painottavat tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Sen sijaan maataloustuotannossa tehtävät toimet Saaristomeren tilan parantamiseksi koettiin riittämättömiksi. Myös eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksissa ja kestävissä liikkumistavoissa nähtiin yhä paljon kehitettävää. Tavoitteiden toteutumisen osalta tulokset olivat hyvin saman suuntaisia kuin vuotta aiemmin.

Kysyttäessä eri tavoitteiden merkitystä maakunnan hyvän tulevaisuuden kannalta nousi Varsinais-Suomen kehittämisessä merkittävimmäksi tavoitteeksi niin ikään koulutusmahdollisuuksien monipuolisuus. Tärkeänä pidettiin myös Varsinais-Suomen kansainvälisyyttä ja kuntien välistä yhteistyötä. Vähiten merkittävinä kehittämistavoitteina puolestaan pidettiin kaupunki- ja maaseutualueiden tasapainoista kehittämistä ja kansalaisten osallistumista päätöksentekoon. Myös tältä osin tulokset vastasivat hyvin edellisen vuoden kumppanuusbarometria.

Maakuntastrategian tavoitteiden toteutuminen vastaushetkellä

Vastausten keskiarvo (0=eri mieltä, 100=samaa mieltä)

Maakuntastrategian tavoitteiden merkitys maakunnalle

Vastausten keskiarvo (0=pieni, 100=suuri)

5. Rahoitusportfoliot

Varsinais-Suomen rahoitusportfoliot kuvaavat, miten maakunnassa jaettava, viranomaisten hallinnoima ja Varsinais-Suomeen kohdistuva rahoitus jakaantuu erityisesti maakuntaohjelmasta nousevien asiakokonaisuuksien välillä. Seuranta toteutuu Varsinais-Suomen liiton, Varsinais-Suomen ja Keski-Suomen ELY-keskuksien ja Turun kaupungin yhteistyössä.

Euroopan unionin rahoituskaudella 2021–2027 mukana seurannassa olevat rahoitusohjelmat ovat:

- AKKE Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha
- EAKR kehittämishankkeet, investointihankkeet ja yritystuet (Etelä-Suomi)
- ESR+ kehittämishankkeet ja yritystuet (Länsi-Suomi)
- Maaseuturahoituksen kehittämishankkeet, investointihankkeet, yritystuet, Leader-hankkeet
- EMKVR kehittämishankkeet, investointihankkeet, yritykset ja yleishyödylliset toimijat
- Turun kaupungin ekosysteemisopimus, Innokaupungit

Rahoituksen jakaminen portfolioihin on yksi tapa seurata maakuntaohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutusta. Portfolioiden avulla rahoitus tehdään näkyväksi ja tuetaan viranomaisten keskinäistä yhteistyötä rahoituksen suuntaamiseen liittyen. Portfoliot eivät sisällä kaikkein pienimpiä myönnettyjä rahoituksia ja niiden antama euromääräinen summa on kokoava ja suuntaa antava. Ne sisältävät alkuperäisessä päätöksessä myönnetyn rahoituksen määrän. Lisätietoja seurannasta: www.varsinais-suomi.fi/portfoliot.
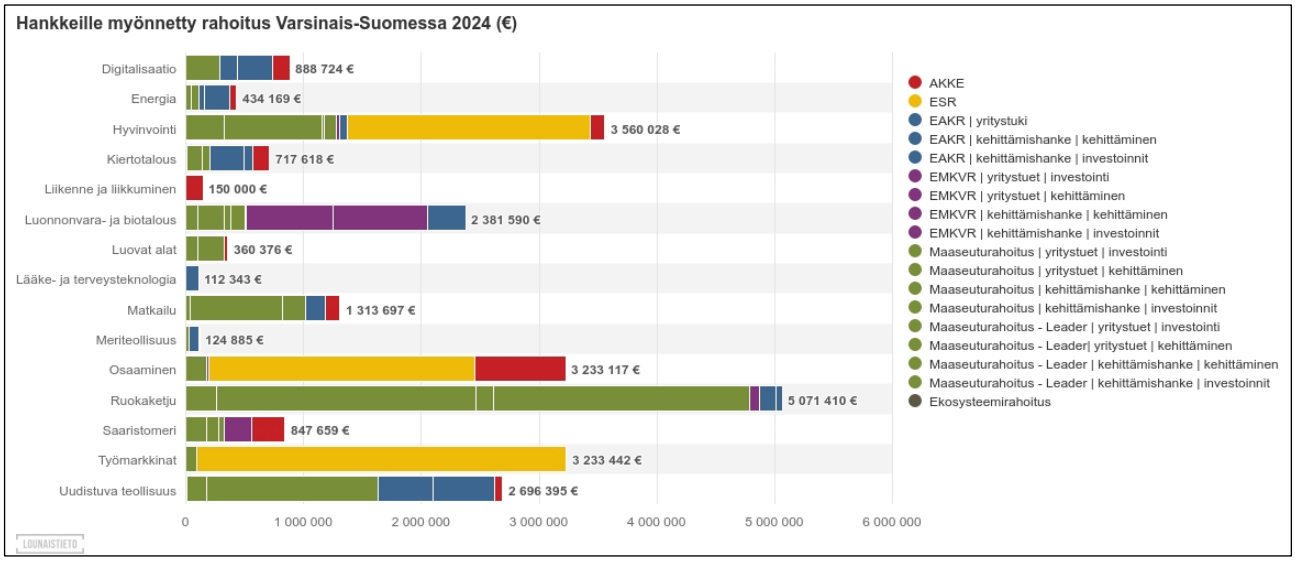
Eniten rahoitusta vuonna 2024 myönnettiin portfolioseurannan mukaan ruokaketjuun ja hyvinvointiin liittyviin hankkeisiin. Sen sijaan seuratuista rahoituslähteistä rahoitusta ohjautui vuoden aikana vain vähän meriteollisuuden ja lääke- ja terveysteknologian hankkeisiin.